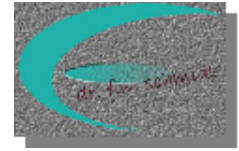

Histo-visie

Stadssecretarissen van Hasselt I

Inleiding

Johan van Oldenbarnevelt en Johan de Witt zijn bekende figuren uit onze vaderlandse geschiedenis. Behalve dat ze beiden op een dramatische wijze aan het eind van hun leven zijn gekomen, hebben ze nog een overeenkomst. Alle twee wisten als ambtenaar een stempel te zetten op de binnen- en buitenlandse politiek. Tegenwoordig zouden we het vreemd vinden wanneer een dergelijke functionaris meer macht zou hebben dan de gekozen bestuurders.

Hasselter stadssecretarissen

Dat Oldenbarnevelt en De Witt zo'n machtspositie hebben weten op te bouwen was enerzijds het gevolg van hun persoonlijkheid en anderzijds van een combinatie van factoren. Ook in Hasselt heeft zich iets vergelijkbaars voorgedaan. Daar wist een aantal stadssecretarissen als ambtenaar de bestuurders uit hun tijd te overvleugelen. De eerste die in dit rijtje is te scharen is Ziger ter Stege. Deze uit Steenwijk afkomstige vluchteling was door de generaliteit tot

stadssecretaris aangesteld. Hij werd door de toenmalige bestuurders uit de vergaderingen van schepenen en raden geweerd, omdat hij te warme connecties onderhield met de werkelijke machthebber in die tijd, Van den Cornput. Na de herovering van Steenwijk in 1592 keerde Ziger naar zijn geboortestad terug.

Thijmen Telvoren

Had Ziger te maken met te weinig vertrouwen; bij Thijmen was eerder het tegenovergestelde het geval. Hij sleepte het gehele Hasselter bestuur mee in een burgeroorlog die uiteindelijk uitmondde in een voor Hasselt slecht afgelopen belegering. Hij voerde in 1654 besprekingen met Deventer. De stad had zich afgescheiden van het gewestelijke bestuur. Samen met nog wat Twentse edelen vormde zij een minderheidsfactie. Omdat zowel Hasselt als Steenwijk meer politieke invloed in het gewest in het vooruitzicht waren gesteld, sloten beide steden zich niet bij Kam-

pen en Zwolle aan, maar bij de minderheid. De onderhandelingen werden voor Hasselt door Thijmen gevoerd. Zijn beloning was niet gering, want de minderheid benoemde hem twee maanden later tot collecteur-ontvanger van de havenaccijns. Naast de inkomsten uit zijn ambt van stadssecretaris genoot hij dus ook nog inkomsten uit deze lucratieve baan. Uiteraard zond hij de geïnde bedragen naar Deventer op. Ze gingen aan de neuzen van Zwolle en Kampen voorbij. In het jaar daarop, om precies te zijn op 4 december 1655 werd daarom Thijmen in Zwolle door een sergeant en drie musketiers gearresteerd. Pas nadat zijn schoonvader Colcke met 6.000 gulden over de brug was gekomen, werd Thijmen vrijgelaten. Zijn liefde voor Zwolle zal er niet groter op zijn geworden. De verslechterde verhouding met die stad werd door de toenmalige burgemeesters van Hasselt, Bernard Heute en jonker

Bronnen:

F.W. Schmidt, *Te laate genodigt of in't geheel vergeten* (Kampen 2001) 96 -116

F.W. Schmidt, "Regenten van een kleine stad", *OHB* 1998, 69

Johan Ernst van den Clooster toegeschreven aan het eigenmachtig optreden van Telvoren. De escalatie van het conflict mondde uit in een drie-daagse belegering in 1657. Na 780 schoten, omvangrijke vernielingen en twee doden, gaf de stad zich over. In de capitulatievoorwaarden stond expliciet vermeld, dat er een nieuwe collecteur van de havenaccijns zou worden aangesteld, maar dat Thijmen hiervan moest worden uitgesloten. Later krabbelde stad weer terug. In Hasselt verscheen een pamflet, dat bedoeld was om Amsterdam aan de zijde van Hasselt te krijgen. Daarin werd een vergelijking gemaakt met de driedaagse belegering van Hasselt en die van Amsterdam door Willem II. Telvoren werd erin omschreven als *“een groot directeur tot Hasselt”*. Ook in de daarop volgende definitieve onderhandelingen die bedoeld waren om de eenheid binnen Overijssel te herstellen speelde Telvoren een rol van betekenis. Hij vergezelde de beide burgemeesters die daartoe door de *mediateur* Johan de Witt gevraagd waren naar Den Haag te komen. De uitkomst moet de bestuurders en zeker Thijmen niet hebben aangestaan. Alles zou bij het oude blijven. Van meer politieke invloed van Hasselt en Steenwijk in het gewest, kon geen sprake zijn. Met lege handen keer-

de men dan ook naar huis terug. Pas een jaar later kon de teleurgestelde Telvoren zijn gram halen. Na onderhandelingen met de magistraat van Amsterdam, die een verzoek van Zwolle had gekregen om het veer op Zwolle uit te breiden, wist hij het voor elkaar te krijgen dat de aanvraag van Zwolle terzijde werd geschoven. Triomfantelijk schreef hij: *“Soo dat sy met een lange neuse weder sullen thuys koomen. “ “Godt sall Hamans hoevaardige straffen: Die ons hyr soo klijn gemaect hebben” “De Here verleen ons sijn seegen, tot spijt van onse vijanden”*

Machtsbasis

Thijmen was zoals gezegd een schoonzoon van Claes ten Colcke. Deze was op zijn beurt weer getrouwd met de weduwe van Richard Pasraet. Claes was vanaf 1639 tot en met 1671 met een onderbreking in de jaren 1651-1657 lid van de magistraat. Uit zijn huwelijk met Elisabeth Jacobs, de weduwe dus van Pasraet, werd in juli 1621 Jenneken (Johanna) geboren, de latere vrouw van Thijmen. Een andere dochter van Claes was weer getrouwd met de burgemeesterszoon Hendrik Bloemert. De ouders van Thijmen zelf waren Jan Telvoren en Margrita Coninck. Ook Margrita kwam uit een regentengeslacht voort. In het wapen van de Telvoren zijn drie vissen van

zilver opgenomen. Uit het huwelijk tussen Thijmen en Johanna werden zover we weten drie kinderen geboren. Margrita, Hendrik en Allegonda. Laatstgenoemde trouwde met Nicolaas Bordenis, die in 1676 het ook nog tot burgemeester wist te brengen. We weten niet precies hoe oud Thijmen tijdens de burgeroorlog was. Vermoedelijk een jaar of dertig. Hij was dus toen in de kracht van zijn leven. Zijn overlijdensdatum is onbekend. Waarschijnlijk is hij in het begin van de jaren tachtig van de zeventiende eeuw gestorven. Ouder dan zestig jaar is hij niet geworden. Zijn zoon Hendrik moet hem zijn voorgedaan. Na de dood van Hendrik (omstreeks 1680) en dat van zijn vrouw Aleida Vermeer van Westerlo op 8 augustus 1682 bleef het minderjarige kleinkind van Thijmen, Steven Hendrik Telvoren alleen achter. De boedel bestond uit het huis op de Baan en 48 stuks zilver, 68 lakens, 50 kussenslopen, 37 tafellakens en 225 servetten. Eveneens werden 38 schilderijen geteld - *goed en quaadt* - en trof men er een *clavecymbaal* aan. Ook de kleding van Hendrik was nog aanwezig. Ze bestond uit een zwartlaken rok, broek en camisol. Verder uit een zwarte mantel en een gekleurde mantel, zeven neusdoeken, een paar zilveren gespen, twee zilveren pijpen en een degen.

Een door Telvoren geschreven pamflet over de Munsterse oorlog.

Bronnen:

OHC. Stadsgericht van Hasselt inv.nrs. 283 en 298

Meer over de historie van Hasselt weten of zien

www.schmidtplanet.info